

ՀԱՎԵԼՎԱԾ

Հաստատված է
Հայաստանի Հանրապետության
Կենտրոնական բանկի խորհրդի
2016 թվականի մարտի 15-ի թիվ 40-Ն որոշմամբ

Կ Ա Ն Ո Ն Ա Կ Ա Ր Գ 9

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴՐԱՄԱՆԻՇԵՐԻ ՎՃԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ, ՀՆԱՄԱՇՈՒԹՅԱՆ ՀԱՏԿԱՆԻՇՆԵՐԸ: ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ԳՈՐԾՈՂ ԲԱՆԿԵՐՈՒՄ ԿԱՆԽԻԿ ԴՐԱՄՈՎ ԿԱՏԱՐՎՈՂ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Կանոն 1. Կանոնակարգի կարգավորման առարկան

1.1. Սույն կանոնակարգը կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետության դրամանիշերի վճարունակության, հնամաշության հատկանիշները, Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկում Հայաստանի Հանրապետության դրամանիշերը փորձաքննության ընդունելը և փոխանակելը, Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող բանկերում Հայաստանի Հանրապետության կանխիկ դրամով կատարվող գործառնությունները՝ բանկերում Հայաստանի Հանրապետության դրամանիշերի ընդունումը և փոխանակումը, Հայաստանի Հանրապետության թղթադրամների և մետաղադրամների փաթեթավորումը, կանխիկ դրամի վերահաշվման ժամանակ հայտնաբերված հաշվետխալների կարգավորումը, բանկային հաշիվներից կանխիկ դրամի դուրսգրումը, կանխիկ դրամի ինկասացիան:

Կանոն 2. Հիմնական հասկացություններ՝ սույն կանոնակարգի իմաստով

2.1. **Դրամանիշ՝** արժույթ, որը Հայաստանի Հանրապետության տարածքում օրինական վճարամիջոց է իր անվանական արժեքով:

2.2. **Թղթադրամ՝** թղթե և/կամ պոլիմերային դրամանիշ: Թղթադրամների տեսակներն են՝ շրջանառու թղթադրամը և հավաքորդական թղթադրամը:

2.2.1. **Շրջանառու թղթադրամ՝** դրամաշրջանառությունն ապահովելու նպատակով թողարկվող և վերաթողարկվող թղթադրամ:

2.2.2. **Հավաքորդական թղթադրամ**՝ հավաքորդական առարկա հանդիսացող թղթադրամ, որն ունի վաճառքի գին, թողարկվում է սահմանափակ քանակով և չի կարող վերաթողարկվել:

2.3. **Մեքաղադրամ**՝ դրամաշրջանառության համար թողարկված մետաղե դրամանիշ:

2.3.1. **Շրջանառու մեքաղադրամ**՝ դրամաշրջանառությունն ապահովելու նպատակով թողարկվող և վերաթողարկվող ոչ թանկարժեք մետաղներից պատրաստված մետաղադրամ:

2.3.2. **Շրջանառու հիշատակային մեքաղադրամ**՝ մետաղադրամ, որը կրկնում է շրջանառու մետաղադրամը իր տեխնիկական բնութագրով, սակայն թողարկվում է ի հիշատակ որևէ իրադարձության կամ երևույթի, թողարկվում է սահմանափակ քանակով և չի կարող վերաթողարկվել (բացառություն են կազմում 1996 թ. թողարկման «Շախմատի 32-րդ օլիմպիադա» և 1997 թ. թողարկման «Եղիշե Չարենցի ծննդյան 100-ամյակ» 100 դրամ անվանական արժեքով և «Անահիտ աստվածուհի» 25000 դրամ անվանական արժեքով շրջանառու հիշատակային մետաղադրամները):

2.4. **Կանխիկ դրամ**՝ շրջանառության մեջ գտնվող և շրջանառությունից հանված դրամանիշերը:

2.5. **Կանխիկ դրամի վերահաշվում**՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող բանկեր (այսուհետ՝ բանկեր) մուտք եղած կանխիկ դրամի թերթ առ թերթ կամ հատ առ հատ վերահաշվումը:

2.6. **Հաշվեսխալ**՝ բանկերում կանխիկ դրամի վերահաշվման ժամանակ հայտնաբերված ավելցուկ, պակասորդ, անվճարունակ և կեղծ դրամանիշեր:

2.7. **Նույն թողարկման թղթադրամներ**՝ նույն անվանական արժեքով, դիզայնի միևնույն հիմնական էլեմենտներով և նույն չափերով տարբեր տարիներին թողարկված թղթադրամներ:

2.8. **Նույն թողարկման մեքաղադրամներ**՝ նույն անվանական արժեքով, նույն չափերով տարբեր տարիներին թողարկված մետաղադրամներ:

2.9. **Թղթադրամների և մեքաղադրամների փաթեթավորում**՝ թղթադրամների կամ մետաղադրամների միավորում ամբողջական և/կամ ոչ ամբողջական արմատների, գլանակների, այնուհետև ծրարների կամ պարկերի մեջ՝ գրանցելով համապատասխան փաթեթավորման վավերապայմանները:

2.10. **Բանկի դրամարկղային կենտրոն**՝ առևտրային բանկի գլխամասում կամ մասնաճյուղերում գտնվող դրամարկղային հանգույց, որը հագեցած է կանխիկ դրամի վերահաշվման, տեսակավորման, ստուգման, փաթեթավորման համար անհրաժեշտ տեխնիկական միջոցներով և ունի ինկասացիոն մեքենաների սպասարկման համար բավարար պայմաններ:

(2.10-րդ կետը լրացվել է 06.09.22թ. թիվ 147-Ն որոշմամբ և ուժի մեջ է 31.03.23թ.-ից)

Կանոն 3. Դրամանիշների վճարունակության հատկանիշները

3.1. Վճարունակ են համարվում այն թղթադրամները, որոնց իսկությունը կասկած չի հարուցում (չունեն կեղծման հատկանիշներ) և

1) ամբողջական են (պատռված չեն, պահպանված է նախնական տեսքը, ձևը (չափերը) և պատկերները), բացառությամբ սույն կանոնակարգի 5.1 կետի 2) և 4) ենթակետերով սահմանված դեպքի կամ

2) վնասված են՝ ամբողջական չեն, ունեն ծակծկվածություն, պատռվածքներ, մաշվածություն, ունեն ներկոտվածություն, բծեր, գրառումներ, այդ թվում նաև ուլտրամանուշակագույն ճառագայթների ներքո երևացող, գունաթափվել են, կրում են ջերմային, քիմիական կամ խոնավության ազդեցության հետքեր, սակայն պահպանված մասը թույլ է տալիս որոշել թղթադրամի իսկությունը և անվանական արժեքը, բացառությամբ սույն կանոնակարգի 5.1 կետի 2) և 4) ենթակետերով սահմանված դեպքի կամ

3) բաղկացած են միևնույն թղթադրամին անվիճելիորեն պատկանող կտորներից, որոնք կազմում են ամբողջական թղթադրամ կամ դրանց գումարային մակերեսը կազմում է ամբողջական թղթադրամի ընդհանուր մակերեսի առնվազն 60%-ը (մակերեսի չափը որոշվում է համաձայն հավելված 1-ի), բացառությամբ սույն կանոնակարգի 5.1 կետի 2) ենթակետով սահմանված դեպքի:

3.2. Վճարունակ են համարվում այն մետաղադրամները, որոնց իսկությունը կասկած չի հարուցում (չունեն կեղծման հատկանիշներ) և

1) ամբողջական են՝ պահպանված են նախնական տեսքը և ձևը, կամ

2) ծոված են, տափակած, կրում են ջերմային կամ քիմիական ազդեցության, մետաղի կորոզիայի հետքեր, սակայն երևում են դիմերեսի և դարձերեսի պատկերները:

(կանոն 3-ը փոխ. 16.05.17թ. թիվ 113-Ն)

Կանոն 4. Դրամանիշների հնամաշության հատկանիշները

4.1. Հնամաշ են համարվում և մաշվածության կամ վնասվածության աստիճանից ելնելով հանդիսանում են շրջանառության համար ոչ պիտանի սույն կանոնակարգի 3.1. կետով սահմանված նկարագրին համապատասխանող հետևյալ վճարունակ թղթադրամները.

1) բացակայում է թղթադրամի ընդհանուր մակերեսի առնվազն 2%-ը, սակայն պահպանված է 60%-ից ավելին, բացառությամբ սույն կանոնակարգի 5.1 կետի 2) և 4) ենթակետերով սահմանված դեպքի, կամ

2) ունեն մեկ և ավելի պատռվածքներ՝ յուրաքանչյուրը նվազագույնը 1 սմ երկարությամբ, կամ

3) պատռված և սոսնձված կամ կպցված են կաշուն ժապավենով, կամ

4) գունաթափված են, կրում են ջերմային, քիմիական կամ խոնավության ազդեցության հետքեր, կամ

5) կեղտոտվածության և մաշվածության հետևանքով պահպանված չէ թղթադրամի պատկերների ու գույների հստակությունը, կամ

6) ունեն 1 և ավելի անցքեր՝ յուրաքանչյուրը նվազագույնը 5մմ տրամագծով, սակայն պահպանված է թղթադրամի ընդհանուր մակերեսի առնվազն 60%-ը, բացառությամբ Կենտրոնական բանկի կողմից դակված հնամաշ թղթադրամների և սույն կանոնակարգի 5.1 կետի 2) ենթակետով սահմանված դեպքի, կամ

7) ունեն ներկոտվածություն, որոնք ծածկում են թղթադրամի ընդհանուր մակերեսի 3%-ից ավելին, սակայն պահպանված մասը թույլ է տալիս որոշել թղթադրամի իսկությունը և անվանական արժեքը, կամ

7.1) ունեն կանխիկ դրամի պահպանման և փոխադրման պահատուփերում կիրառվող ներկապնակի գործարկման արդյունքում հատուկ ներկով ներկոտվածություն և որոնք սույն կանոնակարգի 12-րդ հավելվածի համաձայն բանկերը ներկայացրել են Կենտրոնական բանկ փորձաքննության, կամ

8) ունեն գծեր և գրառումներ, այդ թվում՝ նաև ուլտրամանուշակագույն ճառագայթների ներքո երևացող, որոնք բաղկացած են 3-ից ավելի նիշերից (գծերից), գծերի, գրառումների ընդհանուր երկարությունը 2 սմ-ից ավելի է, իսկ գրառումների լայնությունը՝ 1 սմ-ից, կամ

9) հանդիսանում են արտադրական խոտան՝ թղթադրամներ, որոնք հանդիսանում են Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ Կենտրոնական բանկի) թողարկման թղթադրամներ, սակայն կրում են արտադրական շեղումների հատկանիշներ:

4.2. Հնամաշ են համարվում և հանդիսանում են շրջանառության համար ոչ պիտանի սույն կանոնակարգի 3.2 կետով սահմանված նկարագրին համապատասխանող հետևյալ վճարունակ մետաղադրամները, որոնք.

1) ծոված են, տափակած, կրում են ջերմային, քիմիական ազդեցության կամ մետաղի կորոզիայի հետքեր, սակայն երևում են դիմերեսի և դարձերեսի պատկերները, կամ

2) հանդիսանում են արտադրական խոտան մետաղադրամներ, որոնք հանդիսանում են Կենտրոնական բանկի թողարկման մետաղադրամներ, սակայն կրում են արտադրական շեղումների հատկանիշներ:

4.3. Սույն կանոնակարգի 12-րդ հավելվածով սահմանված դիմումում պարտադիր նշվում է բանկին պատկանող ներկող համակարգի գործարկման պատճառը, ընդ որում՝ այն դեպքում, երբ բանկին պատկանող ներկող համակարգի գործարկումը պայմանավորված է հանցագործության դեպքով, ապա կից ներկայացվում է նաև վարույթն իրականացնող մարմնի կողմից տրված փաստաթղթային հիմք (գրություն, որոշում կամ վարույթն իրականացնող մարմնի կողմից տրված այլ փաստաթուղթ) այն մասին, որ ներկապնակի գործարկման արդյունքում հատուկ ներկով ներկոտված թղթադրամները չեն հանդիսանում իրեղեն ապացույց:

(կանոն 4-ը փոխ. 16.05.17թ. թիվ 113-Ն, 21.12.21թ. թիվ 190-Ն)

Կանոն 5. Դրամանիշերի անվճարունակության հատկանիշները

5.1. Անվճարունակ են համարվում այն թղթադրամները, որոնց իսկությունը կասկած չի հարուցում (չունեն կեղծման հատկանիշներ), սակայն

1) պահպանված մակերեսը կամ միևնույն թղթադրամին պատկանող կտորների գումարային մակերեսը չի կազմում ամբողջական թղթադրամի ընդհանուր մակերեսի առնվազն 60%-ը, կամ

2) կրում են պաշտպանական հատկանիշների միտումնավոր հեռացման հետքեր՝ հեռացված է փայլաթիթեղը (կինեգրաման, հոլոգրաման), պատուհանաձև կամ թաքնված ներգիծը և այլն, ամբողջությամբ բացակայում է թղթադրամի փայլաթիթեղը պարունակող հատվածը՝ անկախ ամբողջական թղթադրամի ընդհանուր մակերեսի 60%-ը պահպանված լինելու փաստից, կամ

3) մակերեսի վրա առկա է «նմուշ», «specimen» մակնշումը (կատարված տպարանային տպագրման կամ դրոշմման եղանակով):

4) կանխիկ դրամի պահպանման և փոխադրման պահատուփերում կիրառվող ներկապնակի գործարկման արդյունքում հատուկ ներկով ներկված թղթադրամները, որոնք սույն կանոնակարգի 12-րդ հավելվածի համաձայն բանկերը չեն ներկայացրել Կենտրոնական բանկ փորձաքննության: Կենտրոնական բանկը սույն ենթակետով սահմանված թղթադրամներ հայտնաբերելու դեպքում տեղեկացնում է Հայաստանի Հանրապետության Ոստիկանությանը:

5.2. Անվճարունակ են համարվում այն մետաղադրամները, որոնց իսկությունը կասկած չի հարուցում (չունեն կեղծման հատկանիշներ), սակայն պահպանված չէ ամբողջականությունը (առկա են միտումնավոր ձևափոխման հետքեր՝ ծակված, կտրված և այլն):

(Կանոն 5-ը լրաց. 16.05.17թ. թիվ 113-Ն, փոխ. 21.12.21թ. թիվ 190-Ն)

Կանոն 6. Կեղծ դրամանիշեր

6.1. Կեղծ են համարվում այն դրամանիշերը, որոնք չեն հանդիսանում Կենտրոնական բանկի թողարկման դրամանիշեր:

6.2. Կեղծ են համարվում ինչպես ամբողջությամբ, այնպես էլ մասնակի կեղծված (ձևափոխված) դրամանիշերը: Թղթադրամի դեպքում մասնակի կեղծում (ձևափոխում) համարվում է

1) անվանական արժեքն արտահայտող տառերի և թվերի սոսնձումը, հավելագրումը, որը փոխում է թղթադրամի անվանական արժեքը, կամ

2) թղթադրամի ձևավորման այլ տարրերի և պաշտպանական հատկանիշների (կինեգրամա, հոլոգրամա և այլն) կեղծումը, կամ

3) երկու և ավելի կտորներից բաղկացած այն թղթադրամները, որոնց կտորներից առնվազն մեկը չի հանդիսանում Կենտրոնական բանկի թողարկման թղթադրամի կտոր:

Կանոն 7. Դրամանիշերի ընդունման և փոխանակման կարգը

7.1. Ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք ապրանքների, ծառայությունների և աշխատանքների դիմաց պարտավոր են որպես վճարամիջոց ընդունել սույն կանոնակարգի 3.1 կետի 1) և 2) ենթակետերով, 3.2 կետի 1) ենթակետով սահմանված նկարագրին համապատասխանող դրամանիշերը, ինչպես նաև կարող են ընդունել սույն կանոնակարգի 3.1 կետի 3) և 3.2 կետի 2) ենթակետով սահմանված նկարագրին համապատասխանող դրամանիշերը:

7.2. Իրավաբանական անձինք սույն կանոնակարգի 3.1 կետի 3) ենթակետով, 3.2 կետի 2) ենթակետով սահմանված նկարագրին համապատասխանող դրամանիշերը պետք է առանձնացնեն, շրջանառության մեջ բաց չթողնեն և հանձնեն սպասարկող բանկերին:

7.3. Բանկերը պարտավոր են ֆիզիկական և իրավաբանական անձանցից ընդունել և անվճար փոխանակել սույն կանոնակարգի 3.1, 3.2, 4.1 և 4.2 կետերով սահմանված նկարագրին համապատասխանող դրամանիշերը:

7.4. Բանկերը պարտավոր են շրջանառության համար պիտանի դրամանիշերից առանձնացնել 4.1 և 4.2 կետերում նշված հնամաշ դրամանիշերը, տեսակավորել, շրջանառության մեջ բաց չթողնել և սահմանված կարգով հանձնել Կենտրոնական բանկ:

7.5. Բանկերը պարտավոր են իրենց հաճախորդներից ընդունել և (նրանց ցանկությամբ) անվճար փոխանակել մեկ անվանական արժեքի դրամանիշերը մեկ այլ անվանական արժեքի դրամանիշերով:

7.6. Բանկերը կարող են իրենց հաճախորդներ չհանդիսացող ֆիզիկական և իրավաբանական անձանցից ընդունել և (նրանց ցանկությամբ) փոխանակել մեկ

անվանական արժեքի դրամանիշերը մեկ այլ անվանական արժեքի դրամանիշերով՝ յուրաքանչյուր դրամանիշից մինչև 50-ական հատն անվճար, իսկ մնացած մասը՝ իրենց կողմից սահմանված սակագների համաձայն:

7.7. Բանկերը պարտավոր են ֆիզիկական և իրավաբանական անձանցից ընդունել նաև իսկության կամ վճարունակության առումով կասկածելի դրամանիշերը, անվճարունակ և հավանական գործարանային խոտան հանդիսացող դրամանիշերը՝ դիտարկելով դրանք փորձաքննության ենթակա դրամանիշեր և առանձին փաթեթավորմամբ հանձնել Կենտրոնական բանկ՝ փորձաքննությամբ դրանց իսկությունը և փոխանակման հնարավորությունը պարզելու համար: Նշված դրամանիշերը բանկերը հաշվառում են իրենց կողմից սահմանված կարգերի պահանջներին համապատասխան:

7.8. Բանկերում կանխիկ դրամի ընդունման ժամանակ անվճարունակ դրամանիշեր հայտնաբերելու դեպքում կազմվում է անվճարունակ դրամանիշերի հայտնաբերման ակտ (հավելված 2) երեք օրինակից, որը ստորագրվում է հաճախորդի, անվճարունակ դրամանիշը հայտնաբերած գանձապահի, պատասխանատու աշխատակցի և բանկի դրամարկղային հանգույցի ղեկավարի կողմից: Եթե հաճախորդը հրաժարվում է ստորագրել, ակտում այդ մասին պետք է կատարվի համապատասխան նշում: Ակտի մեկ օրինակն ուղարկվում է Կենտրոնական բանկ՝ անվճարունակ դրամանիշի հետ միասին: Ակտի երկրորդ օրինակը մնում է անվճարունակ դրամանիշերը հայտնաբերող բանկում, իսկ երրորդ օրինակը հանձնվում է կանխիկ դրամը հանձնող հաճախորդին:

7.9. Բանկերում կանխիկ դրամի ընդունման ժամանակ կեղծ դրամանիշեր հայտնաբերելու դեպքում պարտադիր կարգով կազմվում է ակտ չորս օրինակից (Հավելված 3), որը ստորագրվում է հաճախորդի, կեղծ դրամանիշը հայտնաբերած գանձապահի, պատասխանատու աշխատակցի և բանկի դրամարկղային հանգույցի ղեկավարի կողմից: Ակտի մեկ օրինակը կեղծ դրամանիշի հետ միասին հանձնվում է Հայաստանի Հանրապետության Ոստիկանություն: Ակտի երկրորդ օրինակն ուղարկվում է Կենտրոնական բանկ՝ կեղծված դրամանիշի հատկանիշների մանրամասն նկարագրության հետ միասին: Ակտի երրորդ օրինակը մնում է կեղծ դրամանիշերը հայտնաբերող բանկում, իսկ չորրորդ օրինակը հանձնվում է կանխիկ դրամը հանձնող հաճախորդին:

Բանկերում կանխիկ դրամի վերահաշվման ժամանակ, եթե կեղծ դրամանիշերը հայտնաբերվում են հաճախորդի կողմից կանխիկ դրամը հանձնելուց հետո և հնարավոր չէ պարզել թե տվյալ դրամը որ հաճախորդի կողմից է մուտքագրվել բանկ, պարտադիր կարգով կազմվում է ակտ երեք օրինակից (Հավելված 3), որի մեջ հաճախորդի փոխարեն նշվում են այն գանձապահի տվյալները, ով հայտնաբերել է կեղծ դրամանիշերը: Ակտը ստորագրվում է կեղծ դրամանիշը հայտնաբերող գանձապահի, պատասխանատու աշխատակցի և բանկի դրամարկղային հանգույցի ղեկավարի կողմից:

Ակտում նշվում է կեղծ դրամանիշը հայտնաբերող բանկի անվանումը, դրամանիշերը բանկ հանձնող հաճախորդի անունը/անվանումը կամ կեղծ դրամանիշերը հայտնաբերող գանձապահի անունը/ազգանունը, ամսաթիվը, դրամանիշի համարանիշը և անվանական արժեքը:

7.10. Բանկերը իսկության կամ վճարունակության առումով կասկածելի դրամանիշերը Կենտրոնական բանկ պետք է ուղարկեն ինկասացիոն կազմակերպության միջոցով՝ Կենտրոնական բանկի մուտքի գործառնական դրամարկղ կամ բանկի ներկայացուցչի միջոցով՝ Կենտրոնական բանկի դրամանիշերի փոխանակման գործառնական դրամարկղ:

1) Ինկասացիոն կազմակերպության միջոցով դրամանիշեր ուղարկելու դեպքում դրանք տեղադրվում են ծրարի մեջ՝ նշելով «Փորձաքննություն» բառը, ծրարին կից ուղարկվում է նաև արժեքներին ուղեկցող ցուցակ (Հավելված 4), որի մեջ նշվում է.

- դրամանիշի անվանական արժեքը,
- գումարը,
- թղթադրամների դեպքում համարանիշը (եթե առկա է),
- բազմակտոր թղթադրամների դեպքում կտորների քանակը,
- դրամանիշերը հանձնող անձի անունը, ազգանունը, անձնագրի տվյալները, հասցեն (եթե հայտնի է):

2) Բանկի ներկայացուցչի միջոցով ուղարկելու դեպքում ներկայացուցչի կողմից տեղում լրացվում է համապատասխան դիմում և դրամանիշերի հետ հանձնվում գանձապահին, ինչի դիմաց դիմողին տրվում է անդորրագիր: Անդորրագրում նշվում է հանձնված դրամանիշերի քանակը, անվանական արժեքը, թղթադրամների դեպքում՝ համարանիշը, բազմակտոր թղթադրամների դեպքում՝ կտորների քանակը:

7.11. Քաղաքացիները իսկության կամ վճարունակության առումով կասկածելի դրամանիշերը կարող են անձամբ փորձաքննության ներկայացնել Կենտրոնական բանկի Երևանի դրամանիշերի փոխանակման գործառնական դրամարկղ՝ կից դիմումով (Հավելված 5):

7.12. Բանկերը շրջանառության համար պիտանի դրամանիշերից առանձնացնում են սույն կանոնակարգի 4-րդ կանոնի 4.1 կետի 7.1 ենթակետում նշված թղթադրամները, դրանք շրջանառության մեջ բաց չեն թողնում և սահմանված կարգով հանձնում են Կենտրոնական բանկ: Կանխիկ դրամի պահպանման և փոխադրման պահատուիներում կիրառվող ներկապնակի գործարկման յուրաքանչյուր դեպքի հետ կապված բոլոր տեսագրված և ձայնագրված նյութերը պետք է պահպանվեն բանկում առնվազն 365 օր, որից հետո դրանք սահմանված կարգով պետք է արխիվացվեն:

7.13. Բանկերը իսկության կամ վճարունակության առումով կասկածելի դրամանիշերը Կենտրոնական բանկին են ներկայացնում գլխամասերի միջոցով:

(Կանոն 7-ը լրաց. 16.05.17թ. թիվ 113-Ն, փոխ., լրաց. 21.12.21թ. թիվ 190-Ն)

Կանոն 8. Կենտրոնական բանկում դրամանիշերը փորձաքննության ընդունելը և փոխանակելը

8.1. Կենտրոնական բանկում իրականացվում է բանկերից ստացված՝ իսկության կամ վճարունակության առումով կասկածելի, քաղաքացիներից կից դիմումով ընդունված դրամանիշերի փորձաքննություն: Կենտրոնական բանկում դրամանիշերի փորձաքննությունն իրականացվում է անվճար:

8.2. Այն դրամանիշերը, որոնք փորձաքննության արդյունքներով համաձայն 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 ենթակետերի ճանաչվում են վճարունակ, փոխանակվում են Կենտրոնական բանկի կողմից և դրանց վրա դրվում է «Ենթակա է փոխանակման» դրոշմը:

8.3. Այն դրամանիշերը, որոնք փորձաքննության արդյունքներով համաձայն 5.1 և 5.2 ենթակետերի ճանաչվում են անվճարունակ, չեն վերադարձվում և չեն փոխանակվում: Դրամանիշերը փորձաքննության ներկայացնողին տրվում է միայն եզրակացություն՝ կից դրամանիշի (դրամանիշերի) լուսանկարչական հավելվածով: Թղթադրամների վրա դրվում է «Անվճարունակ» դրոշմը: Այդ դրամանիշերը համարվում են ոչնչացման ենթակա և պահվում են առանձին, 6 ամիս ժամկետով, որի ընթացքում հանձնողն իրավունք ունի ծանոթանալ իր կողմից հանձնած դրամանիշերին:

8.4. Այն դրամանիշերը, որոնք փորձաքննության արդյունքներով համաձայն 6.1 և 6.2. ենթակետերի ճանաչվում են կեղծ, չեն վերադարձվում և չեն փոխանակվում: Դրամանիշերը փորձաքննության ներկայացնողին տրվում է միայն եզրակացություն՝ կից դրամանիշի (դրամանիշերի) լուսանկարչական հավելվածով: Թղթադրամների և մետաղադրամների վրա դրվում է «Կեղծ» դրոշմը: Բոլոր կեղծ դրամանիշերն ուղարկվում են Հայաստանի Հանրապետության Ոստիկանություն:

Կանոն 9. Թղթադրամների և մետաղադրամների փաթեթավորումը բանկերում

9.1. Բանկերում թղթադրամները և մետաղադրամները փաթեթավորվում են սույն կանոնակարգի պահանջներին համապատասխան:

9.2. Բանկերում թղթադրամները և մետաղադրամները փաթեթավորվում են գանձապահների կողմից ավտոմատ փաթեթավորող համակարգերի (այսուհետ՝ Ավտոմատ համակարգ) և/կամ ձեռքի աշխատանքի միջոցով:

9.3. Շրջանառության համար պիտանի և հնամաշ թղթադրամներն ու մետաղադրամները փաթեթավորվում են առանձին:

9.4. Նույն անվանական արժեքով, նույն թողարկման 100 հատ թղթադրամը, համապատասխան փաթեթաթղթով փաթեթավորված, համարվում է մեկ ամբողջական արմատ: Փաթեթաթղթի վրա նշվում են փաթեթավորող բանկի (բանկի մասնաճյուղում փաթեթավորվելու դեպքում՝ նաև բանկի մասնաճյուղի) անվանումը, թղթադրամի անվանական արժեքը, գումարը թվերով, փաթեթավորման օրը, ամիսը և տարին, փաթեթավորող գանձապահի անունը, ազգանունը կամ անվանական դրոշմակնիքը, ստորագրությունը (այսուհետ՝ թղթադրամների փաթեթավորման վավերապայմաններ):

9.5. Նույն անվանական արժեքի թղթադրամների տասը ամբողջական արմատից ձևավորված փաթեթը համարվում է մեկ ամբողջական կապոց:

9.6. Նույն անվանական արժեքի թղթադրամների ամբողջական արմատները, որոնցից հնարավոր չէ ձևավորել ամբողջական կապոց, ձևավորվում են որպես ոչ ամբողջական կապոց: Նույն անվանական արժեքի թղթադրամների ամբողջական և ոչ ամբողջական արմատներից կամ նույն անվանական արժեքի մեկ ոչ ամբողջական արմատից ձևավորված կապոցը ևս համարվում է ոչ ամբողջական կապոց:

9.7. Ամբողջական և ոչ ամբողջական կապոցները համալրվում են համապատասխան վրադիրով կամ պիտակով: Վրադիրի կամ պիտակի վրա նշվում են փաթեթավորող բանկի (բանկի մասնաճյուղում փաթեթավորվելու դեպքում՝ նաև բանկի մասնաճյուղի) անվանումը, թղթադրամի անվանական արժեքը, գումարը թվերով, փաթեթավորման օրը, ամիսը և տարին, փաթեթավորող գանձապահի անունը, ազգանունը, անվանական դրոշմակնիքը կամ գանձապահին կցված անհատական դրոշմակնիքը, վրադիրի դեպքում՝ նաև ստորագրությունը: Ոչ ամբողջական կապոցի վրադիրի կամ պիտակի աջ անկյունում նշվում են նաև «ոչ ամբողջական» բառերը:

9.8. Նույն գանձապահի կողմից տարբեր ամսաթվերին փաթեթավորված կամ տարբեր գանձապահների կողմից փաթեթավորված նույն անվանական արժեքի թղթադրամների արմատներից ձևավորված ամբողջական կամ ոչ ամբողջական կապոցը համարվում է հավաքական: Հավաքական կապոցները համալրվում են

համապատասխան վրադիրով կամ պիտակով, որի վրա նշվում են փաթեթավորող բանկի (բանկի մասնաճյուղում փաթեթավորվելու դեպքում՝ նաև բանկի մասնաճյուղի) անվանումը, անվանական արժեքը, գումարը թվերով, փաթեթավորման օրը, ամիսը և տարին, փաթեթավորող գանձապահի անունը, ազգանունը, անվանական դրոշմակնիքը կամ գանձապահին կցված անհատական դրոշմակնիքը, վրադիրի դեպքում նաև ստորագրությունը, ինչպես նաև աջ անկյունում նշվում են ամբողջական կապոցների համար «հավաքական», իսկ ոչ ամբողջականի համար՝ «ոչ ամբողջական հավաքական» բառերը:

9.9. Գանձապահները թղթադրամները փաթեթավորում են յուրաքանչյուր անվանական արժեքի թղթադրամի համար նախատեսված փաթեթաթղթերով և վրադիրներով՝ համաձայն սույն կանոնակարգի հավելված 6-ի:

9.10. Թղթադրամներն Ավտոմատ համակարգով փաթեթավորելու դեպքում կարող են օգտագործվել առանց գունային տարբերակումների փաթեթաթղթեր, որոնց համար սույն կանոնակարգի 9.4 կետում սահմանված թղթադրամների փաթեթավորման վավերապայմանները պարտադիր չեն:

9.11. Թղթադրամների կապոցները փաթեթավորվում են պոլիէթիլենային ծրարներով: Արմատները փաթեթավորվում են միայն լայնակի:

9.12. Թղթադրամների կապոցները գանձապահների կողմից փաթեթավորելու դեպքում լայնակի փաթեթավորված թղթադրամների արմատները և վրադիրը պոլիէթիլենային ծրարների մեջ տեղադրելուց հետո ծրարի բաց եզրը եռակցվում է՝ ծրարի վրա դրոշմելով փաթեթավորող բանկի կողը (նշանը): Ավտոմատ համակարգերի միջոցով փաթեթավորելու դեպքում պիտակի տեղադրումից հետո ծրարի բաց եզրը միայն եռակցվում է:

9.13. Տարբեր թողարկումների նույն անվանական արժեքով թղթադրամները նույն արմատում չեն փաթեթավորվում:

9.14. Բանկերի կողմից Կենտրոնական բանկ հանձնելու նպատակով յուրաքանչյուր անվանական արժեքի թղթադրամների ծավալների նվազագույն սահմանաչափերը սահմանվում են Կենտրոնական բանկի և բանկերի միջև կնքվող դրամարկղային սպասարկման պայմանագրով:

9.15. Նույն անվանական արժեքով, նույն թողարկման մետաղադրամները փաթեթավորվում են առանց արտաքին կարերի կտորե պարկերում: Յուրաքանչյուր պարկին ամրացվում է պիտակ, որի վրա նշվում է փաթեթավորող բանկի (բանկի մասնաճյուղում փաթեթավորվելու դեպքում՝ նաև բանկի մասնաճյուղի) անվանումը, մետաղադրամի անվանական արժեքը, գումարը թվերով, փաթեթավորման օրը, ամիսը և տարին, փաթեթավորող գանձապահի անունը, ազգանունը, անվանական դրոշմակնիքը կամ գանձապահին կցված անհատական դրոշմակնիքը, ստորագրությունը (այսուհետ՝ մետաղադրամների փաթեթավորման վավերապայմաններ):

9.16. Նույն անվանական արժեքով, նույն թողարկման մետաղադրամները կարող են փաթեթավորվել նաև պոլիէթիլենային փաթեթներում: Մետաղադրամները և սույն կանոնակարգի 9.15 կետում սահմանված մետաղադրամների փաթեթավորման վավերապայմաններով վրադիրը պոլիէթիլենային ծրարների մեջ տեղադրելուց հետո ծրարի բաց եզրը եռակցվում է՝ ծրարի վրա դրոշմելով փաթեթավորող բանկի կողը (նշանը):

9.17. Մետաղադրամները նախքան պարկերի մեջ տեղադրելը փաթեթավորվում են թղթե կամ պոլիէթիլենային փաթեթներում՝ յուրաքանչյուր ծրարում 100 հատ մետաղադրամ:

9.18. Նույն անվանական արժեքով, նույն թողարկման 50 հատ մետաղադրամները կարող են նաև համապատասխան փաթեթաթղթով փաթեթավորվել գլանակների տեսքով: Գլանակի փաթեթաթղթի վրա նշվում է փաթեթավորող բանկի (բանկի մասնաճյուղում փաթեթավորվելու դեպքում՝ նաև բանկի մասնաճյուղի) անվանումը, մետաղադրամի անվանական արժեքը, գումարը թվերով:

9.19. Պարկերում փաթեթավորվող մետաղադրամները Կենտրոնական բանկ հանձնելու դեպքում բանկերի կողմից կարող են փաթեթավորվել առանց սույն կանոնակարգի 9.17 կետով նախատեսված թղթե կամ պոլիէթիլենային փաթեթների մեջ տեղադրելու: Բանկերին տրամադրելու նպատակով Կենտրոնական բանկի կողմից պարկերում փաթեթավորվող մետաղադրամները կարող են փաթեթավորվել առանց սույն կանոնակարգի 9.17 կետով նախատեսված թղթե կամ պոլիէթիլենային փաթեթների մեջ տեղադրելու:

9.20. Մետաղադրամները պարկերում տեղադրելուց հետո՝

- 1) կապվում են լարանով՝ պիտակի հետ միասին, և ծայրերն ամրակցվում կապարակնիքով, կամ
- 2) կնքվում են միանգամյա օգտագործման համարակալված կնիքով՝ պիտակի հետ միասին:

9.21. Գլանակների տեսքով փաթեթավորված մետաղադրամները փաթեթավորվում են ինչպես կտորե պարկերում, այնպես էլ պոլիէթիլենային ծրարներով, յուրաքանչյուրում 20 հատ գլանակ, որի մեջ դրվում է սույն կանոնակարգի 9.15 կետի վավերապայմաններով վրադիր:

9.22. Պոլիէթիլենային ծրարների մեջ գլանակները տեղադրելուց հետո ծրարի բաց եզրը ամրակցվում է՝ ծրարի վրա դրոշմելով փաթեթավորող բանկի կողը (նշանը):

9.23. Կենտրոնական բանկ հանձնվող մետաղադրամները բանկերի կողմից փաթեթավորում են միայն ամբողջական կտորե պարկերով կամ պոլիէթիլենային ծրարներով՝ սույն կանոնակարգի 9.24 կետով նախատեսված սահմանաչափերով:

9.24. Կենտրոնական բանկ հանձնելու համար մետաղադրամները պարկերով կամ պոլիէթիլենային ծրարներով փաթեթավորելու համար սահմանվում են հետևյալ սահմանաչափերը.

10 լումա	-	300 դրամ	10 դրամ	-	10'000 դրամ
20 լումա	-	500 դրամ	20 դրամ	-	20'000 դրամ
50 լումա	-	1'000 դրամ	50 դրամ	-	50'000 դրամ
1 դրամ	-	2'000 դրամ	100 դրամ	-	100'000 դրամ
3 դրամ	-	3'000 դրամ	200 դրամ	-	200'000 դրամ
5 դրամ	-	5'000 դրամ	500 դրամ	-	500'000 դրամ

9.25. Հնամաշ, շրջանառությունից հետ կանչված, իսկության կամ վճարունակության առումով կասկածելի (կեղծ, անվճարունակ և հավանական գործարանային խոտան) դրամանիշերը անկախ անվանական արժեքից պետք է փաթեթավորել թղթադրամների/մետաղադրամների փաստացի առկա քանակի չափով:

9.26. Հնամաշ թղթադրամների արմատների փաթեթաթղթի, հնամաշ թղթադրամների կապոցի վրադիրի կամ պիտակի, հնամաշ մետաղադրամների պարկի պիտակի աջ անկյունում նշվում է նաև «Հնամաշ» բառը, իսկության կամ վճարունակության առումով կասկածելի դրամանիշերի դեպքում՝ «Կասկածելի» բառը:

9.27. Հիշատակային մետաղադրամները փաթեթավորվում են առանձին պարկերով, յուրաքանչյուր պարկում՝ 1000 հատ մետաղադրամ:

9.28. Հիշատակային մետաղադրամների պարկերին ամրացվում է պիտակ, որի վրա նշվում են սույն կանոնակարգի 9.15 կետում սահմանված մետաղադրամների փաթեթավորման վավերապայմանները, ինչպես նաև՝ հիշատակային մետաղադրամի անվանումը:

9.29. Եթե նույն անվանական արժեքի հիշատակային և շրջանառու մետաղադրամների չափերը համընկնում են, ապա այդ մետաղադրամները կարող են փաթեթավորվել միասին:

Կանոն 10. Բանկերում կանխիկ դրամի վերահաշվման ժամանակ հայտնաբերված հաշվեսխալների վերականգնումը

10.1. Բանկերի գլխամասերը միմյանց տրամադրած կանխիկ դրամի վերահաշվման ժամանակ հայտնաբերած հաշվեսխալների դեպքերը կարգավորում են պայմանագրային հիմունքներով: Բանկերի միջև կնքվող՝ միմյանց դրամարկղային սպասարկման մասին պայմանագրերը չպետք է հակասեն սույն կանոնակարգին: Կնքվող պայմանագրերը պարտադիր կարգով պետք է ընդգրկեն միմյանց

տրամադրած կանխիկ դրամի վերահաշվման ժամանակ հայտնաբերված հաշվետխալների կարգավորման մեխանիզմները:

10.2. Բանկերի կողմից իրենց հաճախորդների դրամարկղային սպասարկումը, այդ թվում նաև ինկասացված կանխիկ դրամի վերահաշվման ժամանակ հայտնաբերված հաշվետխալների դեպքերը, կարգավորվում են երկկողմանի կնքվող պայմանագրերով: Այն դրամարկղային ծառայությունների կարգավորումը, որոնց համար դրամարկղային սպասարկման պայմանագրեր չեն կնքվում, իրականացվում է սույն կանոնակարգի 17-րդ կանոնի համաձայն ընդունված Բանկի ներքին կարգերով:

10.3. Բանկերում կանխիկ դրամի վերահաշվման ընթացքում հայտնաբերված՝ իսկության մեջ կասկած առաջացնող դրամանիշերն ուղարկվում են Կենտրոնական բանկ փորձաքննության՝ համաձայն սույն կանոնակարգի 7.7 կետի:

Կանոն 11. Բանկային հաշիվներից կանխիկ դրամի դուրսգրումը

11.1. Բանկերը, հաճախորդների (նրանց ցանկությամբ) բանկային հաշիվներում առկա միջոցների սահմաններում, տրամադրում են կանխիկ դրամ հաճախորդի պահանջած անվանական արժեքի դրամանիշերով, եթե այլ բան նախատեսված չէ բանկի և հաճախորդի միջև կնքված բանկային հաշվի սպասարկման պայմանագրով:

11.2. Կենտրոնական բանկը բանկերի դրամարկղային սպասարկումն իրականացնում է ըստ Կենտրոնական բանկի և տվյալ բանկի միջև կնքված Կենտրոնական բանկում թղթակցային հաշվի բացման և սպասարկման ու բանկերի դրամարկղային սպասարկման պայմանագրերի:

11.3. Անվճարունակության (սնանկացման) գործընթացում գտնվող բանկերի դրամարկղային սպասարկումն իրականացվում է Կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված կարգով:

Կանոն 12. Բանկերում կանխիկ դրամի ինկասացիան

12.1. Բանկերում կանխիկ դրամի ինկասացիան իրականացվում է արժեքներ փոխադրող բանկի և ինկասացիոն կազմակերպությունների միջև կնքված պայմանագրերի հիման վրա և սույն կանոնակարգով սահմանված պահանջներին համապատասխան:

12.2. Հինգ միլիոն դրամ գումարը գերազանցող կանխիկ դրամի միջբանկային, այդ թվում՝ ներբանկային (նույն բանկերի մասնաճյուղերի միջև, բանկոմատների լիցքավորման և բանկոմատի մնացորդը բանկ տեղափոխելու

նպատակով իրականացվող) բոլոր փոխադրումներն իրականացվում են միայն ինկասացիոն կազմակերպությունների միջոցով:

12.3. Ինկասացիոն կազմակերպության միջոցով բանկից հաճախորդին և հակառակ ուղղությամբ կանխիկ դրամի փոխադրման, հանձնման և ընդունման ձևերը սահմանվում են բանկի, հաճախորդի և ինկասացիոն կազմակերպության միջև կնքված եռակողմ պայմանագրերով, որոնցով սահմանվում են՝

- 1) բանկերում կանխիկ դրամի ընդունման և հանձնման ձևերը,
- 2) ինկասացիոն կազմակերպության կողմից բանկերի հաճախորդներից կանխիկ դրամի ընդունման, հանձնման ձևերը և ժամկետները,
- 3) կանխիկ դրամի փոխադրման և հանձնման ժամանակ կանխիկ դրամի համար կողմերից մեկի պատասխանատվությունների և պարտականությունների փոխանցումը մյուս կողմին,

4) կանխիկ դրամի ապահովագրումը:

Կնքված պայմանագրերը չպետք է հակասեն «Ինկասացիայի մասին» օրենքի, սույն կանոնակարգի և Կենտրոնական բանկի այլ նորմատիվ իրավական ակտերի դրույթներին:

12.4. Եթե բանկի և հաճախորդի միջև կանխիկ դրամի (հինգ միլիոն դրամ գումարը գերազանցող) փոխադրման պատասխանատվությունը պայմանագրերի համաձայն դրված է բանկի վրա, ապա այդ փոխադրումն իրականացվում է միայն ինկասացիոն կազմակերպությունների միջոցով:

Կանոն 13. Ինկասացիոն կազմակերպության կողմից կանխիկ դրամի ընդունման և հանձնման ձևերը

13.1. Բանկերում կանխիկ դրամը (բացառությամբ թանկարժեք մետաղների ստանդարտացված ձուլակտորների) ինկասացիոն կազմակերպությանը հանձնվում է հետևյալ ձևերով՝

1) Կնքվող պարկերով (կտորե, պոլիէթիլենային), կոնտեյներներով (այսուհետ՝ փոխադրման միավոր), որոնցում կանխիկ դրամը և արժեքներին ուղեկցող ցուցակի մեկ օրինակը, ստորագրված բանկի պատասխանատու անձանց կողմից, դրվում են ինկասատորների ներկայությամբ և կնքվում բանկի կնիքով: Մինչև փոխադրման միավորի կնքումը, ինկասատորները ճշտում են առաքվող կանխիկ դրամի և արժեքներին ուղեկցող ցուցակի համապատասխանությունը՝ ստուգելով թղթադրամները կապոցներով և արմատներով, իսկ մետաղադրամները՝ պարկերով կամ պոլիէթիլենային փաթեթներով՝ համաձայն պարկերի, պոլիէթիլենային փաթեթների պիտակների վրա առկա վավերապայմանների: Կանխիկ դրամի հետ

միասին ինկասատորներին է հանձնվում նաև արժեքներին ուղեկցող ցուցակի երկրորդ օրինակը:

2) Թղթադրամները կապոցներով, մետաղադրամները պարկերով կամ պոլիէթիլենային փաթեթներով՝ ստուգելով թղթադրամների կապոցները, արմատների քանակը և մետաղադրամների պարկերը, պոլիէթիլենային փաթեթները: Վնասված կնիքներով և պատռված փաթեթներով կապոցները կամ պարկերը ենթակա են վերափաթեթավորման: Կանխիկ դրամի հետ միասին ինկասատորներին են հանձնվում նաև արժեքներին ուղեկցող ցուցակի երկու օրինակները:

3) Նախօրոք կնքված փոխադրման միավորներով՝ համաձայն փոխադրման միավորի պիտակների վրա առկա վավերապայմանների: Կանխիկ դրամը և բանկի պատասխանատու անձի կողմից ստորագրված արժեքներին ուղեկցող ցուցակի մեկ օրինակը պատասխանատու անձի (անձանց) կողմից նախապես դրվում է փոխադրման միավորի մեջ և կնքվում բանկի կնիքով: Կանխիկ դրամի նախօրոք կնքված փոխադրման միավորի հետ միասին ինկասատորներին է հանձնվում նաև արժեքներին ուղեկցող ցուցակի երկրորդ օրինակը:

13.2. Բանկերի միջև ինկասացիոն կազմակերպությունների միջոցով առաքվող կանխիկ դրամը ստացող բանկի կողմից ենթակա է ընդունման նույն ձևով, ինչ ձևով առաքող բանկում հանձնվել է ինկասացիոն կազմակերպությանը:

13.3. Բանկերում ինկասացիոն կազմակերպությունից կանխիկ դրամի (բացառությամբ թանկարժեք մետաղների ստանդարտացված ձուլակտորների) ընդունումը, կախված սույն կանոնակարգի 13.1 կետում նշված հանձնման ձևերից, համապատասխանաբար իրականացվում է:

1) Կնքված փոխադրման միավորներով՝ մինչև կնքված փոխադրման միավորի բացելը ստուգվում են փոխադրման միավորի և կնիքների ամբողջական (չվնասված) լինելը:

Փոխադրման միավորների, դրանց կնիքների վնասված լինելու դեպքում կազմվում է ակտ, որը ստորագրվում է կանխիկ դրամն ընդունող բանկի պատասխանատու անձի (անձանց) և ինկասատորների կողմից: Փոխադրման միավորներում առկա կանխիկ դրամը վերահաշվվում է կապոցներով և արմատներով, մետաղադրամների դեպքում՝ պարկերով, պոլիէթիլենային փաթեթներով: Կապոցների, պարկերի, պոլիէթիլենային փաթեթների վնասված լինելու դեպքում կանխիկ դրամը վերահաշվվում է՝ թղթադրամները թերթ առ թերթ, մետաղադրամները՝ հատ առ հատ: Փոխադրման միավորում առկա կանխիկ դրամը համեմատվում է փոխադրման միավորում առկա արժեքներին ուղեկցող ցուցակի հետ: Անհամապատասխանությունների դեպքում կազմվում է ակտ, որը հիմք է հանդիսանում հայտնաբերված հաշվետխալը վերականգնելու համար՝ փոխադարձ կնքված երկկողմանի պայմանագրերի համաձայն: Ակտը ստորագրում են կանխիկ դրամն ընդունող բանկի լիազոր անձինք և ինկասատորները:

2) Թղթադրամները կապոցներով՝ ստուգելով փաթեթավորման ճշտությունը, արմատների քանակը, փաթեթների և կնիքների ամբողջականությունն ու անվնաս լինելը: Մետաղադրամները պարկերով, պոլիէթիլենային փաթեթներով՝ ստուգելով պարկերի և կնիքների ամբողջականությունն ու անվնաս լինելը:

Վնասված, պատռված կապոցները, պարկերը, պոլիէթիլենային փաթեթներն ընդունվում են՝ թղթադրամները թերթ առ թերթ, մետաղադրամները հատ առ հատ հաշվելով: Կանխիկ դրամը համեմատվում է ինկասատորներից ստացված արժեքներին ուղեկցող ցուցակի հետ: Հաշվեսխալների հայտնաբերման դեպքում կազմվում է ակտ, որը հիմք է հանդիսանում հայտնաբերված հաշվեսխալը վերականգնելու համար՝ փոխադարձ կնքված երկկողմանի պայմանագրերի համաձայն: Ակտը ստորագրում են կանխիկ դրամն ընդունող բանկի լիազոր անձինք և ինկասատորները:

3) Նախօրոք կնքված փոխադրման միավորներով՝ ստուգելով փոխադրման միավորի և կնիքների ամբողջական (չվնասված) լինելը:

Նախօրոք կնքված փոխադրման միավորների, դրանց կնիքների վնասված լինելու դեպքում կազմվում է ակտ, որը ստորագրվում է կանխիկ դրամն ընդունող բանկի պատասխանատու անձի (անձանց) և ինկասատորների կողմից: Փոխադրման միավորներում առկա կանխիկ դրամը վերահաշվվում է կապոցներով և արմատներով, մետաղադրամների դեպքում՝ պարկերով, պոլիէթիլենային փաթեթներով: Կապոցների, պարկերի, պոլիէթիլենային փաթեթների վնասված լինելու դեպքում՝ թերթ առ թերթ, հատ առ հատ: Փոխադրման միավորում առկա կանխիկ դրամը համեմատվում է արժեքներին ուղեկցող ցուցակի հետ: Անհամապատասխանությունների դեպքում կազմվում է ակտ, որը հիմք է հանդիսանում հայտնաբերված հաշվեսխալը վերականգնելու համար՝ փոխադարձ կնքված երկկողմանի պայմանագրերի համաձայն: Ակտը ստորագրում են կանխիկ դրամն ընդունող բանկի լիազոր անձինք և ինկասատորները:

13.4. Բանկերում թանկարժեք մետաղների ստանդարտացված ծուլակտորները ինկասացիոն կազմակերպությանը հանձնվում են՝

1) կնքվող պարկերով կամ կոնտեյներներով:

Բանկերում թանկարժեք մետաղների ստանդարտացված ծուլակտորները ինկասացիոն կազմակերպության միջոցով փոխադրելու համար ինկասատորների ներկայությամբ, արժեքներին ուղեկցող ցուցակի հետ միասին դրվում են պարկերի կամ կոնտեյներների մեջ և կնքվում առաքող բանկի կնիքով (կապարակնիքով) կամ մեկանգամյա օգտագործման կնիքով: Մինչև պարկերում ծուլակտորների տեղադրումը և պարկերի, կոնտեյներների կնքումը, ինկասատորները ստուգում են ծուլակտորների ամբողջականությունն ու անվնաս լինելը: Ծուլակտորների վնասված լինելու դեպքում կազմվում է ակտ, որի մեկ օրինակը արժեքներին ուղեկցող ցուցակի հետ միասին դրվում է կնքվող պարկում կամ կոնտեյներում:

2) Նախօրոք կնքված պարկերով կամ կոնտեյներներով՝ համաձայն պարկերի կամ կոնտեյներների վրա առկա վավերապայմանների: Թանկարժեք մետաղների ստանդարտացված ձուլակտորները և բանկի պատասխանատու անձանց կողմից ստորագրված արժեքներին ուղեկցող ցուցակը մինչև ինկասատորներին հանձնելը պատասխանատու անձանց կողմից նախապես տեղադրվում են պարկերի, կոնտեյներների մեջ և կնքվում բանկի կնիքներով (կապարակնիքով) կամ մեկանգամյա օգտագործման կնիքով, որից հետո ձուլակտորները հանձնվում են ինկասատորներին:

13.5. Բանկերում ինկասացիոն կազմակերպությունից թանկարժեք մետաղների ստանդարտացված ձուլակտորներն ընդունվում են սույն կանոնակարգի 13.4 կետում նշված հանձնման ձևերին համապատասխան:

Պարկերի, կոնտեյներների կամ դրանց կնիքների վնասված լինելու դեպքում կազմվում է ակտ, որը ստորագրվում է արժեքներն ընդունող բանկի նյութապատասխանատու անձանց և ինկասատորների կողմից, որից հետո թանկարժեք մետաղների ստանդարտացված ձուլակտորները ստուգվում են՝ համեմատելով արժեքներին ուղեկցող ցուցակի, իսկ ձուլակտորների վնասված լինելու վերաբերյալ ակտի առկայության դեպքում՝ նաև համապատասխան ակտի հետ: Պարկերի, կոնտեյներների կամ կնիքների ամբողջականության խախտման (վնասվածության) դեպքում կամ առանց նախնական ակտի առկայության ձուլակտորների վնասվածության, կամ ձուլակտորների և արժեքներին ուղեկցող ցուցակի անհամապատասխանության դեպքում կազմվում է ակտ թվարկված դեպքից յուրաքանչյուրի համար առանձին, որը ստորագրվում է ստացող բանկի պատասխանատու անձանց և ինկասատորների կողմից և հիմք է հանդիսանում առաքող, ստացող բանկերի և ինկասացիոն կազմակերպության պատասխանատվությունը պարզելու ու վնասը փոխհատուցելու համար:

13.6. Թանկարժեք մետաղների ստանդարտացված ձուլակտորների հանձնումն ինկասատորներին առաքող բանկում և ընդունումն ինկասատորներից ստացող բանկում ձևակերպվում են համապատասխանաբար առաքող և ստացող բանկերում սահմանված դրամարկղային գործառնությունների կարգին համապատասխան:

13.7. Բանկերի գլխամասերի միջև ինկասացիոն կազմակերպությունների միջոցով կանխիկ դրամը միմյանց առաքելու և միմյանցից ընդունելու ձևերի, ինչպես նաև հաշվետխալների դեպքում կազմված ակտերի հիման վրա փոխադարձ վճարումների մասին կնքվում են պայմանագրեր:

13.8. Հաճախորդի կողմից ինկասացիոն կազմակերպությանը կանխիկ դրամի հանձնումը և ընդունումն իրականացվում է բանկի, հաճախորդի և ինկասացիոն կազմակերպության միջև կնքված եռակողմ պայմանագրերի դրույթների համաձայն, որոնք, սակայն, չպետք է հակասեն սույն կանոնակարգի պահանջներին:

Կանոն 14. Բանկերում կանխիկ դրամի փոխադրումների փաստաթղթային ձևակերպումները

14.1. Կանխիկ դրամի միջբանկային (միջմասնաճյուղային) փոխադրումներն իրականացվում են բանկի կողմից ինկասացիոն կազմակերպությանը տրված կարգագրերի հիման վրա, որոնք ստորագրված են բանկի այն պաշտոնատար անձանց կողմից, որոնց ստորագրությունների նմուշներն առկա են կանխիկ դրամը տրամադրող բանկում և վավերացված են բանկի կնիքով: Բանկը CBANet միջբանկային ցանցի միջոցով կարող է ինկասացիոն կազմակերպությանը ներկայացնել էլեկտրոնային կարգագիր:

14.2. Կարգագրերի ձևը սահմանվում է բանկի կողմից՝ համաձայնեցնելով ինկասացիոն կազմակերպության հետ և պահպանելով սույն կանոնակարգով սահմանված վավերապայմանները՝ համաձայն հավելված 7-ի: Էլեկտրոնային կարգագրի դեպքում օգտագործվում է էլեկտրոնային փաստաթղթաշրջանառության տվյալ համակարգի տիպօրինակը, որում նույնպես պետք է պահպանված լինեն սույն կանոնակարգով սահմանված վավերապայմանները՝ համաձայն հավելված 8-ի:

14.3. Ինկասացիոն կազմակերպության կողմից կանխիկ դրամը բանկում ստանալու համար դրամարկղի պատասխանատու անձին ներկայացվում է տվյալ ավագ ինկասատորի անունով ինկասացիոն կազմակերպության կողմից տրված լիազորագիրը համաձայն հավելված 9-ի, իսկ եթե կարգագիրը ներկայացվում է թղթային տարբերակով, ապա նաև կարգագրի 1 օրինակը, որոնց հիման վրա կանխիկ դրամի ելքը ձևակերպվում է տվյալ բանկում սահմանված դրամարկղային գործառնությունների կարգին համապատասխան:

14.4. Ինկասացիոն կազմակերպությանը կանխիկ դրամի հանձնումը կատարվում է սույն կանոնակարգի 13.1 կետում նշված ձևով: Բանկում առաքվող կանխիկ դրամին կցվում է երեք օրինակից լրացված արժեքներին ուղեկցող ցուցակ՝ համաձայն հավելված 10-ի՝ ստորագրված դրամարկղի պատասխանատու անձանց կողմից: Արժեքներին ուղեկցող ցուցակի առաջին օրինակը մնում է կանխիկ դրամն առաքող բանկում, երկրորդ օրինակը կանխիկ դրամի հետ միասին հանձնվում է ինկասատորներին: Արժեքներին ուղեկցող ցուցակի երրորդ օրինակը՝

- 1) համաձայն 13.1 1) կետի դրվում է կնքվող փոխադրման միավորների մեջ,
- 2) համաձայն 13.1 2) կետի արժեքների հետ միասին տրվում է ինկասատորներին՝ կանխիկ դրամն ստացող բանկին հանձնելու համար,
- 3) համաձայն 13.1 3) կետի դրվում է նախօրոք կնքված փոխադրման միավորների մեջ:

14.5. Արժեքները ստացող բանկում կանխիկ դրամն ինկասացիոն կազմակերպություններից ընդունվում է սույն կանոնակարգի 13.3 կետում նշված ձևով:

Կանխիկ դրամի մուտքն իրականացվում է տվյալ բանկում սահմանված դրամարկղային գործառնությունների իրականացման կարգին համապատասխան: Կանխիկ դրամի ընդունումից հետո դրամարկղի պատասխանատու անձինք և ինկասատորները ստորագրում են արժեքներին ուղեկցող ցուցակի երկու օրինակների վրա, որոնցից մեկ օրինակը մնում է բանկում, իսկ մյուսը, հաստատված բանկի կնիքով, հանձնվում է ինկասացիոն կազմակերպությանը:

Կանոն 15. Բանկերի և հաճախորդների պատասխանատու անձանց ուղեկցումը կանխիկ դրամի փոխադրման ժամանակ

15.1. Բանկի լիազոր անձի միջոցով մեկ այլ բանկից փոխադրվող կանխիկ դրամը ստանալիս կամ այն մեկ այլ բանկ հանձնելիս բանկի լիազոր անձին (անձանց) կարող են ուղեկցել ինկասացիոն կազմակերպության աշխատակիցները: Ինկասացիոն կազմակերպության կողմից բանկի պատասխանատու անձին արժեքների հետ միասին ուղեկցելու գործառնությունը պետք է նախատեսված լինի բանկի և ինկասացիոն կազմակերպության միջև կնքված պայմանագրում, որտեղ հստակ պետք է նշված լինեն նաև արժեքների համար կողմերի պատասխանատվությունը և պարտականությունները:

15.2. Բանկի լիազոր անձանց ուղեկցելու համար ինկասատորները պարտավոր են տվյալ անձանց ներկայացնել ինկասատորների վկայականները և ինկասացիոն կազմակերպության կողմից ինկասատորներին տրված լիազորագիրն ու ներկայացման քարտը (հավելված 11):

15.3. Բանկի լիազոր պատասխանատու անձինք մեկ այլ բանկից կանխիկ դրամը ստանալուց հետո կամ այլ բանկին հանձնելուց առաջ դրանք տեղադրում են փոխադրման միավորի մեջ և կնքում: Կնքված փոխադրման միավորը տեղափոխման ընթացքում մնում է բանկի լիազոր պատասխանատու անձի տրամադրության տակ: Ուղեկցման վերջնակետին հասնելուց հետո փոխադրվող արժեքների փոխադրման միավորը ինկասատորների ուղեկցությամբ հանձնվում է ստացող բանկի լիազոր պատասխանատու անձանց:

15.4. Փոխադրվող կանխիկ դրամը նախատեսված վայր հասցնելուց հետո բանկի լիազորված պատասխանատու անձը ստորագրում է ինկասացիոն կազմակերպության կողմից ներկայացված քարտում:

15.5. Բանկերի հաճախորդների պատասխանատու անձանց ուղեկցումը կանխիկ դրամի փոխադրման ժամանակ կարգավորվում է հաճախորդի և ինկասացիոն կազմակերպության միջև կնքված պայմանագրերով:

Կանոն 16. Ինկասացիոն կազմակերպության պատասխանատվությամբ պահված կանխիկ դրամի հանձնումը բանկի դրամարկղ

16.1. Բանկի սահմանված աշխատանքային օրվա ավարտից հետո ինկասացված կանխիկ դրամը, եթե բանկը չունի երեկոյան դրամարկղ, կարող է պահվել ինկասացիոն կազմակերպությունում՝ վերջինիս պատասխանատվությամբ:

16.2. Ինկասացիոն կազմակերպության պատասխանատվությամբ պահված կանխիկ դրամը հաջորդ աշխատանքային օրը հանձնվում է բանկի դրամարկղ՝ սույն կանոնակարգի պահանջների և բանկի դրամարկղային գործառնությունների իրականացման կարգի դրույթների համաձայն:

Կանոն 17. Բանկերում դրամարկղային գործառնությունների իրականացումը

17.1. Բանկերում դրամարկղային գործառնություններն իրականացվում են բանկերի կողմից սահմանվող կարգերի պահանջներին համապատասխան: Բանկերի կողմից ընդունված դրամարկղային գործառնությունները սահմանող կարգերը չպետք է հակասեն սույն կանոնակարգի և Կենտրոնական բանկի այլ նորմատիվ իրավական ակտերի դրույթներին:

17.2. Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող բանկերը դրամարկղային գործառնությունները կանոնակարգող կարգերի մեկական օրինակները մեկամսյա ժամկետում, այդ թվում՝ փոփոխություններն ու լրացումները, տրամադրում են Կենտրոնական բանկին, իսկ նոր բացված բանկերն այդ կարգերի մեկական օրինակները Կենտրոնական բանկին են տրամադրում բանկային գործունեության լիցենզիա ստանալուց հետո եռամսյա ժամկետում:

17.3. Կենտրոնական բանկը բանկերի դրամարկղային սպասարկումն իրականացնում է միայն բանկերի դրամարկղային կենտրոնների միջոցով: Բանկերի դրամարկղային կենտրոններում ստացված բոլոր թղթադրամները և մետաղադրամները ենթակա են ստուգման ու տեսակավորման դրամանիշեր հաշվող սարքավորումների միջոցով:

17.4. Բանկերի դրամարկղային կենտրոններում թղթադրամների հաշվման, տեսակավորման համար կիրառվող մեքենաները պետք է ունենան հաշված և տեսակավորած թղթադրամների վերաբերյալ հաշվետվություններ ստանալու/տրամադրելու և արտահանելու հնարավորություն:

17.5. **Բանկերի դրամարկղային կենտրոններում թղթադրամների հաշվման,** տեսակավորման համար կիրառվող մեքենաները պետք է ապահովեն թղթադրամների վճարունակության նվազագույն պահանջների հետևյալ ստուգումները (և դիմերեսի, և դարձերեսի համար).

1) Թղթադրամների տեսանելի պատկերի և չափերի համապատասխանությունը Կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված նկարագրին,

- 2) Ուլտրամանուշակագույն լույսի ներքո հայտնաբերվող հատկանիշներ,
- 3) Ինֆրակարմիր լույսի ներքո հայտնաբերվող հատկանիշներ,
- 4) Մագնիսականություն:

17.6. Բանկերի դրամարկղային կենտրոններում մետաղադրամների հաշվման, տեսակավորման համար կիրառվող մեքենաները պետք է ապահովեն մետաղադրամների վճարունակության նվազագույն պահանջների հետևյալ ստուգումները.

- 1) Մետաղադրամների չափերի (տրամագիծ և հաստություն) համապատասխանությունը Կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված նկարագրին,
- 2) Համաձուլվածքի ստուգում (մագնիսականություն, էլեկտրահաղորդականություն):

17.7. Բանկերը դրամանիշեր հաշվող մեքենաներ ընտրելու համար կարող են առաջնորդվել Եվրոպական կենտրոնական բանկի կողմից թեստավորման դրական արդյունքներ ապահոված մեքենաների ցանկից (<https://www.ecb.europa.eu/euro/cashprof/cashhand/recycling/html/tested.en.html>):

17.8. Բանկերի դրամարկղային կենտրոնում (կենտրոններում) կիրառվող թղթադրամներ հաշվող, տեսակավորող մեքենաները պետք է ունենան դրամանիշերն առանձնացնող նվազագույնը 5 գրպան:

17.9. Կենտրոնական բանկին հանձնվող կանխիկ դրամը բանկերը պետք է ստուգեն բանկի դրամարկղային կենտրոններում կիրառվող դրամանիշեր հաշվող մեքենաներով և սույն կանոնակարգով սահմանված կարգով փաթեթավորվեն բանկի դրամարկղային կենտրոններում աշխատող գանձապահների կողմից:

17.10. Սույն կանոնակարգի պահանջներին չհամապատասխանող փաթեթավորմամբ կամ անընթեռնելի վրադիրներով կամ պիտակներով դրամանիշերի կապոցները (պարկերը) Կենտրոնական բանկում դրամանիշերի ստուգման ընթացքում դիտարկվում են որպես հաշվեսխալ և Կենտրոնական բանկի կողմից առանց վերահաշվելու հետ են վերադարձվում Բանկին՝ Կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված կարգով:

17.11. Բանկոմատների լիցքավորման համար բանկերը պետք է օգտագործեն իրենց դրամարկղային կենտրոններում կիրառվող դրամանիշեր հաշվող մեքենաներով ստուգված դրամանիշերը, ինչպես նաև Կենտրոնական բանկից ստացված դրամանիշերը (բացառություն են համարվում հաճախորդների կողմից վերաշրջանառության հնարավորությամբ բանկոմատներ մուտքագրվող դրամանիշերը, որոնք ստուգվում են Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի խորհրդի 2011 թվականի օգոստոսի 16-ի թիվ 209-Ն որոշմամբ սահմանված կարգով):

(17.3-17.11-րդ կետերը լրացվել են 06.09.22թ. թիվ 147-Ն որոշմամբ: 17.3-17.10-րդ կետերն ուժի մեջ են 31.03.22թ.-ից, 17.11-րդ կետն ուժի մեջ է 01.01.24թ.-ից:)

Կանոն 18. Անցումային դրույթներ

18.1. Մինչև 2022 թվականի հունվարի 1-ը առևտրային բանկերի կողմից Կենտրոնական բանկ հանձնված, կանխիկ դրամի պահպանման և փոխադրման պահատուփերում կիրառվող ներկապնակի գործարկման արդյունքում հատուկ ներկով ներկված թղթադրամները, որոնք Կենտրոնական բանկում փորձաքննության արդյունքում (հատուկ ներկով ներկված լինելու պատճառով) համարվել են անվճարունակ, ենթակա են փոխհատուցման: Սույն կանոնակարգի հավելված 4-ով և հավելված 5-ով Կենտրոնական բանկ ներկայացված վճարունակության մեջ կասկած հարուցող թղթադրամները, որոնք փորձաքննության արդյունքում հատուկ ներկով ներկված լինելու պատճառով ճանաչվել են անվճարունակ, փոխհատուցման ենթակա չեն:

18.2. Մինչև 2022 թվականի հունվարի 1-ը առևտրային բանկերում առկա, սակայն Կենտրոնական բանկ դեռևս չհանձնված կանխիկ դրամի պահպանման և փոխադրման պահատուփերում կիրառվող ներկապնակի գործարկման արդյունքում հատուկ ներկով ներկված թղթադրամները, որոնք 2022 թվականի հունվարի 1-ից հետո մեկամսյա ժամկետում առևտրային բանկի կողմից ներկայացվել են Կենտրոնական բանկ և փորձաքննության արդյունքում ճանաչվել են վճարունակ, ենթակա են փոխհատուցման: Կենտրոնական բանկում նշված թղթադրամների փորձաքննության վերջնաժամկետ է սահմանվում 2022 թվականի հունիսի 1-ը: Սույն կետով նկարագրված թղթադրամները, սահմանված մեկամսյա ժամկետից հետո առևտրային բանկերի կողմից Կենտրոնական բանկ հանձնելու դեպքում, կհամարվեն անվճարունակ և չեն փոխհատուցվի:

(Կանոն 18-ը լրաց. 21.12.21թ. թիվ 190-Ն)

Հավելված

**Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի
խորհրդի 2022 թվականի դեկտեմբերի 27-ի թիվ 248-Ն որոշման
Հավելված 1**

«Հայաստանի Հանրապետության դրամանիշերի վճարունակության,
հնամաշության հատկանիշները: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում
գործող բանկերում կանխիկ դրամով կատարվող գործառնությունները»
կանոնակարգ 9-ի

**Թղթադրամների վճարունակությունը որոշելու
ցանցի տիպօրինակ**

Թղթադրամի վճարունակությունը որոշող վանդակապատ ցանցը տպագրվում է թղթի կամ թափանցիկ ժապավենի վրա՝ տվյալ անվանական արժեքի, տվյալ տարեթվի նմուշի թղթադրամի չափերով: Այն բաղկացած է 200 հավասարաչափ վանդակներից: Վնասված դրամանիշը տեղադրվում է ցանցի վրա և թղթի վրա տպագրված ցանցի դեպքում շուրջը գծվում է՝ կրկնելով թղթադրամի վնասված եզրագիծը, իսկ թափանցիկ ժապավենի վրա տպագրված ցանցի դեպքում ընդհանուր պատկերը լուսածորվում կամ լուսանկարվում է: Շրջագծի երկարությամբ դասավորված վանդակների թվի կեսին ավելացվում է այդ շրջագծի ներսում ընկած վանդակների ընդհանուր քանակը, որից հետո ստացված արդյունքից հանվում է տասնորդական մասը: Դրամանիշը պետք է վճարունակ համարել այն դեպքում, երբ ստացված արդյունքը հավասար կամ մեծ է 120-ից:

Թղթադրամների վճարունակությունը որոշող վանդակապատ ցանցերի չափերը

Շրջանառության մեջ գտնվող թղթադրամներ		Շրջանառությունից հետ կանչված թղթադրամներ	
Անվանական արժեքը	Չափերը (մմ)	Անվանական արժեքը	Չափերը (մմ)
500 դրամ (1999թ.)	129 x 72	10 դրամ (1993թ.)	125 x 62
1000 դրամ (1999թ.)	136 x 72	25 դրամ (1993թ.)	125 x 62

1000 դրամ (2001թ.)	136 x 72	50 դրամ (1993թ.)	125 x 62
1000 դրամ (2011թ.)	136 x 72	50 դրամ (1998թ.)	122 x 65
1000 դրամ (2015թ.)	136 x 72	100 դրամ (1993թ.)	135 x 65
1000 դրամ (2018թ.)	130 x 72	100 դրամ (1998թ.)	122 x 65
1000 դրամ (2022թ.)	130 x 72	200 դրամ (1993թ.)	135 x 65
2000 դրամ (2018թ.)	135 x 72	500 դրամ (1993թ.)	135 x 65
5000 դրամ (1999թ.)	143 x 72	1000 դրամ (1994թ.)	145 x 68
5000 դրամ (2003թ.)	143 x 72	5000 դրամ (1995թ.)	145 x 71
5000 դրամ (2009թ.)	143 x 72		
5000 դրամ (2012թ.)	143 x 72		
5000 դրամ (2018թ.)	140 x 72		
10000 դրամ (2003թ.)	150 x 72		
10000 դրամ (2006թ.)	150 x 72		
10000 դրամ (2008թ.)	150 x 72		
10000 դրամ (2012թ.)	150 x 72		
10000 դրամ(2018թ.)	145 x 72		
20000 դրամ (1999թ.)	150 x 72		
20000 դրամ (2007թ.)	155 x 72		
20000 դրամ (2009թ.)	155 x 72		
20000 դրամ (2012թ.)	155 x 72		
20000 դրամ (2018թ.)	150 x 72		
20000 դրամ (2021թ.)	150 x 72		
50000 դրամ (2001թ.)	160 x 79		
50000 դրամ (2018թ.)	155 x 72		
100000 դրամ (2009թ.)	160 x 72		

«Հայաստանի Հանրապետության դրամանիշերի վճարունակության, հնամաշության հատկանիշները: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող բանկերում կանխիկ դրամով կատարվող գործառնությունները»
կանոնակարգ 9-ի

ԱՆՎՃԱՐՈՒՆԱԿ ԴՐԱՄԱՆԻՇԻ ՀԱՅՏՆԱԲԵՐՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

20__թ ԹԻՎ _____

-----/-----/20__p

«Հայաստանի Հանրապետության դրամանիշերի վճարունակության, հնամաշության հատկանիշները: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող բանկերում կանխիկ դրամով կատարվող գործառնությունները»
կանոնակարգ 9-ի

ԿԵՂԾ ԴՐԱՄԱՆԻՇԻ ՀԱՅՏՆԱԲԵՐՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

20__թ ԹԻՎ _____

(առևտրային բանկի (մասնաճյուղում հայտնաբերելու դեպքում՝ մասնաճյուղի) անվանումը)

4. Կողմից

(գանձապահի անունը, ազգանունը, հայրանունը)

.Կողմի

g: (հաճախորդի անունը/անվանումը կամ գանձապահի անունը, ազգանունը)

(անվանական արժեքը թվերով և բառերով)

Հաճախորդ՝ (ստորագրություն) (անունը, ազգանունը)

Գանձապահ՝ (ստորագրություն) (անունը, ազգանունը)

Պատասխանատու աշխատակից՝
(ստորագրություն) (անունը, ազգանունը)

Դրամարկղային հանգույցի ղեկավար (ստորագրություն) (անունը, ազգանունը)

☐ Հաճախորդը ստորագրությունից հրաժարվել է

ԱՄՍԱԹԻՎ

-----/-----/20__p

Հավելված 4

«Հայաստանի Հանրապետության դրամանիշերի վճարունակության, հնամաշության հատկանիշները: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող բանկերում կանխիկ դրամով կատարվող գործառնությունները» կանոնակարգ 9-ի

Բանկերից առաքվող կասկածելի դրամանիշերի ուղեկցող ցուցակ

----- 20 թ.

Առաքող բանկը -----

Ստացողը Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկ

Առաքում ենք կասկածելի դրամանիշեր կնքված ծրարով ավագ ինկասատոր -----
-միջոցով:

Դրամանիշերի անվանական արժեքը	Գումարը (<< դրամ)	Կտորների դեպքում կտորների քանակը	Համարանիշը (եթե այն պահպանվել է)	Դրամանիշերը հանձնող անձի (եթե առկա է)	
				անունը, ազգանունը	անձնագրի տվյալները, հասցեն
Ընդամենը					

Դրամարկղի պատասխանատու
աշխատակիցների ստորագրությունները
Դրոշմակնիքի տեղը՝

Ինկասատորներ՝

Ս Տ Ա Ց Ա Գ Ի Ր

----- 20 թ. ցուցակում նշված արժեքները, որոնք առաքվել են փակ պարկերով, կաառնետով, կոնտեյներներով՝ ավագ ինկասատոր -----
(ընդգծել)

----- միջոցով՝ -----
(գումարը՝ թվերով և բառերով)

դրամ ընդհանուր գումարով ստացանք:

Արժեքների ընդունումը կատարվել է՝ ստուգելով -----

Արժեքներն ընդունեցին

Արժեքները հանձնեցին

Գանձապահ՝

Ինկասատորներ՝

Հսկիչ՝

Հավելված 5

«Հայաստանի Հանրապետության դրամանիշերի վճարունակության, հնամաշության հատկանիշները: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող բանկերում կանխիկ դրամով կատարվող գործառնությունները» կանոնակարգ 9-ի

«-----» ----- 20.... թ.

ՀՀ Կենտրոնական բանկ

(դիմողի անունը, ազգանունը, անձնագրի տվյալները, հասցեն, հեռախոսը)

Վճարունակության մեջ կասկած հարուցող դրամանիշերի փորձաքննության հանձնման**Դ Ի Մ ՈՒ Մ**

Խնդրում եմ փորձաքննության ընդունել կից ներկայացվող դրամանիշերը ----- դրամ/----- կտոր* ընդհանուր գումարով..... (գումարը տառերով), որից

անվանական արժեքը	քանակը (հատերով)	Կտորների դեպքում կտորների քանակը	Համարանիշը (եթե այն պահպանվել է)
Ընդամենը			

Դրամանիշերի վնասման պատճառը _____

Դիմող՝ _____

(ստորագրություն)

Տրամադրվել է անդորրագիր թիվ _____

*Կտորների դեպքում ընդհանուր գումարը կարող է չնշվել:

ՀՀ Կենտրոնական բանկ

ԱՆԴՈՐՐԱԳԻՐ թիվ _____

Քաղաքացի-ից ՀՀ Կենտրոնական բանկ փորձաքննության են ընդունվել _____ հատ դրամանիշեր _____ դրամ ընդհանուր գումարով, որից
(գումարը տառերով)

անվանական արժեքը	քանակը (հատերով)	Կտորների դեպքում կտորների քանակը	Համարանիշը (եթե այն պահպանվել է)
Ընդամենը			

(Դրամանիշերն ընդունողի անուն, ազգանունը)

(Դրամանիշերն ընդունողի ստորագրությունը)

Փորձաքննության արդյունքները կտրամադրվեն 3 աշխատանքային օրվա ընթացքում, սակայն այդ ժամկետը կարող է երկարաձգվել մինչև 30 աշխատանքային օր:

Հակադարձ կողմը

1. Անվճարունակ և կեղծ ճանաչված դրամանիշերը չեն փոխանակվում և հաճախորդին չեն վերադարձվում:
2. Դրամանիշերը փորձաքննության ընդունման վերաբերյալ անդորրագիրը չի կարող փոխանցվել այլ անձի՝ առանց Կենտրոնական բանկի գիտության: Հաճախորդը փոխանակման ենթակա դրամանիշերի գումարը ստանալիս անդորրագիրը պետք է վերադարձնի բանկին:
3. Գումարը ստանալուց ներկայանալ անձնագրով:

Հավելված

**Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի
խորհրդի 2022 թվականի դեկտեմբերի 27-ի թիվ 248-Ն որոշման
Հավելված 6**

«Հայաստանի Հանրապետության դրամանիշերի վճարունակության,
հնամաշության հատկանիշները: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում
գործող բանկերում կանխիկ դրամով կատարվող գործառնությունները»
կանոնակարգ 9-ի

**Թղթադրամների արմատների փաթեթաթղթերի, կապոցների վրադիրների
գույները և արմատների փաթեթաթղթերի չափերը**

Դրամանիշերը ըստ անվանական արժեքների	Վրադիրի և փաթեթաթղթի գույները	Լայնություն ը (մմ)	Երկարությունը (մմ)	Մեկ գծի լայնությունը (մմ)	Գծերի քանակը (հատ)
10 դ	դարչնագույն	45	220	4	1
25 դ	կարմիր	45	220	4	1
50 դ	կապույտ	45	230	4	1
100 դ	դարչնագույն	45	230	4	2
200 դ	կարմիր	45	240	4	2
500 դ	կանաչ	45	240	4	2
1000 դ	դարչնագույն	50	260	4	3
2000 դ	դեղին	50	260	10	1
5000 դ	սև	50	260	4	1
10000 դ	կապույտ	57	290	10	2
20000 դ	նարնջագույն	55	260	10	1
50000 դ	մանուշակագույն	57	290	10	1
100000 դ	կանաչ	57	260	10	1

Թղթադրամների կապոցների վրադիրների չափերը

Շրջանառության մեջ գտնվող թղթադրամներ		Շրջանառությունից հետ կանչված թղթադրամներ	
Անվանական արժեքը	Չափերը (մմ)	Անվանական արժեքը	Չափերը (մմ)
500 դրամ (1999թ.)	129 x 72	10 դրամ (1993թ.)	125 x 62
1000 դրամ (1999թ.)	136 x 72	25 դրամ (1993թ.)	125 x 62
1000 դրամ (2001թ.)	136 x 72	50 դրամ (1993թ.)	125 x 62
1000 դրամ (2011թ.)	136 x 72	50 դրամ (1998թ.)	122 x 65
1000 դրամ (2015թ.)	136 x 72	100 դրամ (1993թ.)	135 x 65
1000 դրամ (2018թ.)	130 x 72	100 դրամ (1998թ.)	122 x 65
1000 դրամ (2022թ.)	130 x 72	200 դրամ (1993թ.)	135 x 65
2000 դրամ (2018թ.)	135 x 72	500 դրամ (1993թ.)	135 x 65
5000 դրամ (1999թ.)	143 x 72	1000 դրամ (1994թ.)	145 x 68
5000 դրամ (2003թ.)	143 x 72	5000 դրամ (1995թ.)	145 x 71
5000 դրամ (2009թ.)	143 x 72		
5000 դրամ (2012թ.)	143 x 72		
5000 դրամ (2018թ.)	140 x 72		
10000 դրամ (2003թ.)	150 x 72		
10000 դրամ (2006թ.)	150 x 72		
10000 դրամ (2008թ.)	150 x 72		
10000 դրամ (2012թ.)	150 x 72		
10000 դրամ (2018թ.)	145 x 72		
20000 դրամ (1999թ.)	150 x 72		
20000 դրամ (2007թ.)	155 x 72		
20000 դրամ (2009թ.)	155 x 72		
20000 դրամ (2012թ.)	155 x 72		
20000 դրամ (2018թ.)	150 x 72		
20000 դրամ (2021թ.)	150 x 72		
50000 դրամ (2001թ.)	160 x 79		
50000 դրամ (2018թ.)	155 x 72		
100000 դրամ (2009թ.)	160 x 72		

Հավելված 7

«Հայաստանի Հանրապետության դրամանիշերի վճարունակության, հնամաշության հատկանիշները: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող բանկերում կանխիկ դրամով կատարվող գործառնությունները» կանոնակարգ 9-ի

Կազմակերպության անվանումը (ինկասացիոն ծառայության անվանումը) Կանխիկ դրամի առաքման կարգագիր թիվ____ Հանձնարարվում է տեղափոխել <u>Թղթադրամ՝ ըստ անվանական արժեքների</u> Ընդամենը _____ <u>Մետաղադրամ՝ ըստ անվանական արժեքների</u> Ընդամենը _____ Հանրագումար (1+2) _____ _____ 20 __ թ.	Կազմակերպության անվանումը (ինկասացիոն ծառայության անվանումը) Կանխիկ դրամի առաքման կարգագիր թիվ ____ Հանձնարարված է փոխադրել ----- ----- դրամ Իրավասու անձ 1՝ _____ Կ.Տ. Իրավասու անձ 2՝ _____ _____ 20 __ թ.	Կազմակերպության անվանումը (ինկասացիոն ծառայության անվանումը) Կանխիկ դրամի առաքման կարգագիր թիվ____ Հանձնարարված է փոխադրել ----- ----- դրամ Թղթադրամ _____դ. Մետաղադրամ _____դ. Հանրագումար _____դ. _____(գումարը՝ տառերով) Իրավասու անձ 1՝ _____ Կ.Տ. Իրավասու անձ 2՝ _____ _____ 20 __ թ.
---	--	--

Ենթակա է տեղափոխման

Թղթադրամ՝ ըստ անվանական արժեքների

Ընդամենը _____

Մետադադրամ՝ ըստ անվանական արժեքների

Ընդամենը _____

Հանրագումար (1+2) _____

_____ 20 __ թ.

Հավելված 8

«Հայաստանի Հանրապետության դրամանիշերի վճարունակության, հնամաշության հատկանիշները: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող բանկերում կանխիկ դրամով կատարվող գործառնությունները» կանոնակարգ 9-ի

(կանխիկ դրամի փոխադրումը հանձնարարող կազմակերպության անվանումը)

Կազմման ամսաթիվ ----- 20—թ.

Արժեքների փոխադրման ամսաթիվ ----- 20—թ.

Արժեքների փոխադրման

ԿԱՐԳԱԳԻՐ N -----

(հերթական համարը, տարվա սկզբից աճողական կարգով)

Տրվում է -----ը -----ից դեպի -----

(ինկասացիոն կազմակերպության անվանումը) (արժեքներն առաքողի անվանումը) (արժեքները ստացողի անվանումը)

----- փոխադրելու համար:

(փոխադրվող արժեքի տեսակը և գումարը՝ թվերով և տառերով)

Այդ թվում՝

(թղթադրամներն ըստ անվանական արժեքների)

(մետաղադրամներն ըստ անվանական արժեքների)

Իրավասու անձ 1՝

Իրավասու անձ 2՝

Հավելված 9

«Հայաստանի Հանրապետության դրամանիշերի վճարունակության,
հնամաշության հատկանիշները: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում
գործող բանկերում կանխիկ դրամով կատարվող գործառնությունները»
կանոնակարգ 9-ի

.....
(ինկասացիոն կազմակերպության անվանումը)

ԼԻԱԶՈՐԱԳԻՐ ԹԻՎ

Կարոնի թիվ

Բրիգադի ավագ ինկասատոր

լիազորվում է ստանալու

.....ից
(արժեքներն ուղարկող բանկի անվանումը)

և հանձնելու

.....
(արժեքները ստացող բանկի անվանումը)

.....
(փոխադրվող արժեքների անվանումը)

.....
(գումարը թվերով)

(.....)
(գումարը բառերով)

Լիազորագիրն
ուժի մեջ է մինչև՝ թ.-ի «....» ներառյալ

գործադիր մարմին (լիազոր անձ)՝
(անուն, ազգանուն, ստորագրություն)

Լիազորագիրը ստացա՝
(անուն, ազգանուն, ստորագրություն)

«....» թ.

.....
(ինկասացիոն կազմակերպության անվանումը)

Ուժի մեջ է մինչև թ.-ի «....» ներառյալ

ԼԻԱԶՈՐԱԳԻՐ ԹԻՎ

Բրիգադի ավագ ինկասատոր

լիազորվում է ստանալու

.....ից
(արժեքներն ուղարկող բանկի անվանումը)

և հանձնելու

.....
(արժեքները ստացող բանկի անվանումը)

.....
(փոխադրվող արժեքների անվանումը)

.....
(գումարը թվերով)

(.....)
(գումարը բառերով)

ավագ ինկասատոր՝
(անուն, ազգանուն, ստորագրություն)

Հաստատում եմ՝
գործադիր մարմին (լիազոր անձ)՝

.....
(անուն, ազգանուն, ստորագրություն)

Կ.Տ. «....» թ.

ՑՈՒՑԱԿ

Արժեքներն ուղարկելու համար նշանակված
բրիգադի կազմում ընդգրկված ինկասատորների

1.
(անուն ազգանուն, ստորագրություն)
2.
(անուն ազգանուն, ստորագրություն)
3.
(անուն ազգանուն, ստորագրություն)
4.
(անուն ազգանուն, ստորագրություն)
5.
(անուն ազգանուն, ստորագրություն)

ՑՈՒՑԱԿ

Արժեքներն ուղարկելու համար նշանակված
բրիգադի կազմում ընդգրկված ինկասատորների

1.
(անուն ազգանուն, ստորագրություն)
2.
(անուն ազգանուն, ստորագրություն)
3.
(անուն ազգանուն, ստորագրություն)
4.
(անուն ազգանուն, ստորագրություն)
5.
(անուն ազգանուն, ստորագրություն)

Հաստատված է
ՀՀ Կենտրոնական բանկի խորհրդի
2018 թվականի նոյեմբերի 23-ի թիվ 199-Ն որոշմամբ

Հավելված 10

«Հայաստանի Հանրապետության դրամանիշերի վճարունակության, հնամաշության հատկանիշները: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող բանկերում կանխիկ դրամով կատարվող գործառնությունները» կանոնակարգ 9-ի

Բանկերից առաքվող արժեքների ցուցակ

----- 20 p.

Առաքող բանկը -----

Ստացող բանկը -----

Առաքում ենք թղթադրամների, մետաղադրամների կնքված պարկեր, կոնտեյներներ
ավագ ինկասատոր -----միջոցով:

Դրամանիշեր	Գումարը (դրամ)
Թղթադրամներ	
10դ.	
25դ.	
50դ.	
100դ.	
200դ.	
500դ.	
1000դ.	
2000դ.	
5000դ.	
10000դ.	
20000դ.	
50000դ.	
100000դ.	
Ընդամենը	
Մետաղադրամներ	

[illegible]

Ը	
10լ.	
20լ.	
50լ.	
1դ.	
3դ.	
5դ.	
10դ.	
20դ.	
50դ.	
100դ.	
200դ.	
500դ.	
Ընդամենը	
Հանրագումարը	

Դրամարկդի պատասխանատու՝
աշխատակիցների ստորագրությունները

Դրոշմակնիքի տեղը՝

Ընդամենը պարկ և/ կամ կոնտեյներ	

Ինկասատորներ՝

Ս Տ Ա Ց Ա Գ Ի Ր

----- 20 թ. ցուցակում նշված արժեքները, որոնք առաքվել են փակ պարկերով, կապոցներով, կոնտեյներներով՝ ավագ ինկասատոր -----
----- (ընդգծել)

----- միջոցով՝ -----
----- (գումարը՝ թվերով և բառերով)

դրամ ընդհանուր գումարով ստացանք:

Արժեքների ընդունումը կատարվել է՝ ստուգելով -----

Արժեքներն ընդունեցին

Արժեքները հանձնեցին

Իրավասու անձ 1՝

Ինկասատորներ՝

Իրավասու անձ 2՝

Իրավասու անձ 3

Հավելված 11

«Հայաստանի Հանրապետության դրամանիշերի վճարունակության,
հնամաշության հատկանիշները: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում
գործող բանկերում կանխիկ դրամով կատարվող գործառնությունները»
կանոնակարգ 9-ի

.....
Ինկասացիոն ծառայության անվանումը

.....
(պաշտոնատար անձի ստորագրությունը)

Կ. Տ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ ՔԱՐՏ

Հաճախորդ

Ամիս, ամսաթիվ	Ինկասատորների անունը, ազգանունը	Լիազորագրի համարը	Ուղեկցման ենթակա գումարի չափը	Ուղեկցվող անձի անունը, ազգանունը	Ուղեկցվող անձի ստորագրությունը աշխատանքի կատարման մասին

Հավելված

ՀՀ Կենտրոնական բանկի խորհրդի
2021 թվականի դեկտեմբերի 21-ի թիվ 190-Ն որոշման

Հավելված 12

«Հայաստանի Հանրապետության դրամանիշերի վճարունակության,
հնամաշության հատկանիշները: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում
գործող բանկերում կանխիկ դրամով կատարվող գործառնությունները»
կանոնակարգ 9-ի

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻՆ

----- ից
(առևտրային բանկի անվանումը)

Դ Ի Մ ՈՒ Մ

Հատուկ ներկով ներկված թղթադրամները փորձաքննության ընդունման վերաբերյալ

Խնդրում ենք փորձաքննության ընդունել կից ներկայացվող հատուկ ներկով ներկված
թղթադրամները՝

----- դրամ:
(գումարը բառերով)

Անվանական արժեքը	Քանակը (հատերով)	Գումարը	Այլ նշումներ
Ընդամենը			

Ներկող համակարգի գործարկման պատճառը

Ներկող համակարգը գործարկվել է-----

(բանկոմատի տեխնիկական անսարքության, բանկի, ինկասացիոն ծառայության
աշխատակիցների գործողության հետևանքով, այլ պատճառներով...)

Համակարգի գործարկման արդյունքում հատուկ ներկով ներկոտված
թղթադրամների՝ իրեղեն ապացույց չհանդիսանալու մասին վարույթն իրականացնող
մարմնի կողմից տրված պատշաճ փաստաթղթային հիմքը, էջ*:

Այլ նշումներ-----

Դիմող՝ բանկի վարչության նախագահ/գործադիր տնօրեն

(ստորագրություն)

**նշվում է միայն այն դեպքում, երբ ներկող համակարգի գործարկումը
պայմանավորված է հանցագործության դեպքով:*